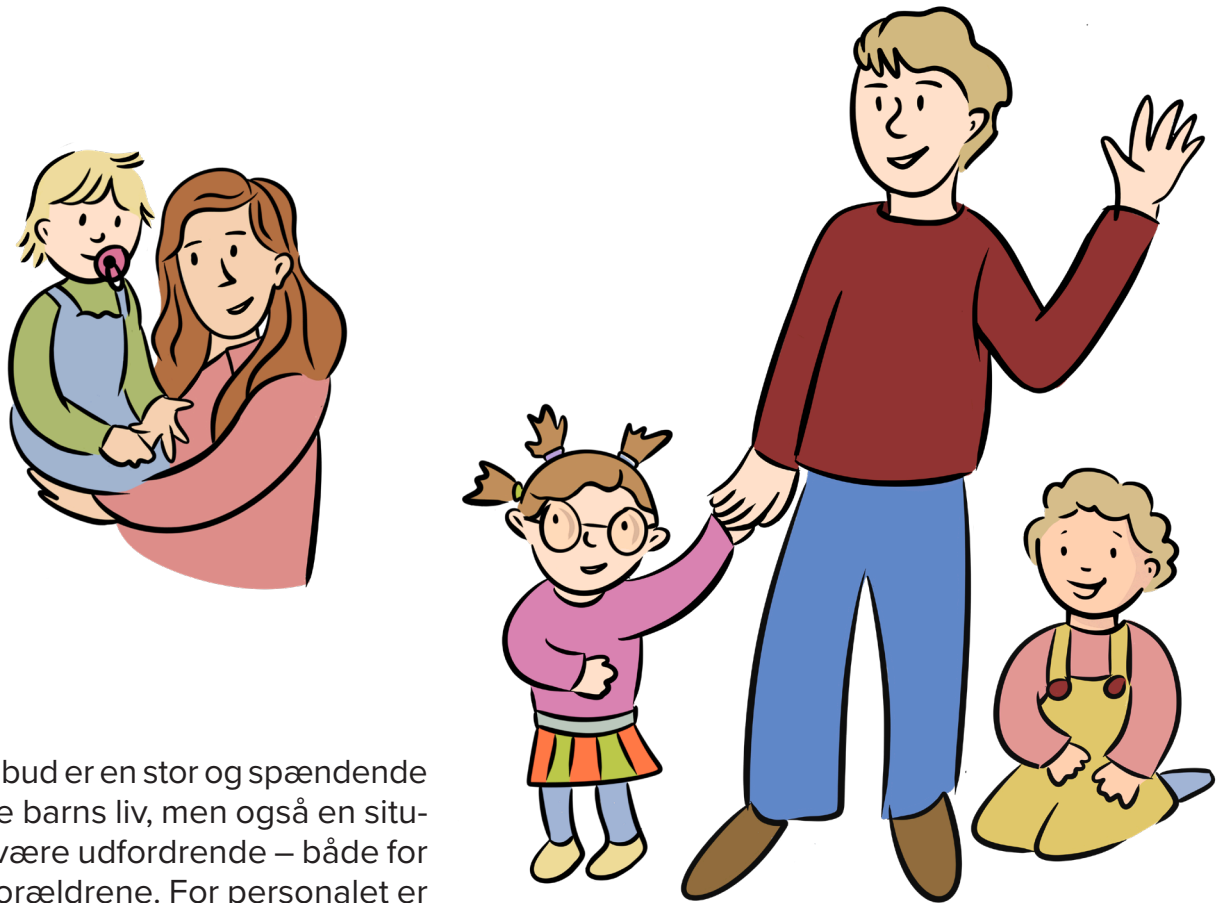

En guide til en god og mentaliserende indkøring for børn og forældre

Af: Janne Østergaard Hagelquist og Camilla Jensen Hamre

At starte i dagtilbud er en stor og spændende milepæl i et lille barns liv, men også en situation, der kan være udfordrende – både for barnet og for forældrene. For personalet er det spændende og ofte glædesfuldt at skulle møde et nyt barn, men det er også en del af hverdagen. Derfor kan man let komme til at glemme, hvordan indkøring og den adskillelse den medfører aktiverer eksistentielle psykologiske temaer som tilknytning, omsorg og tillid. (Hagelquist, Hamre og Jonsson 2023)

Indkøringsperioden er i sig selv en krævende situation for barnet. I mødet med en ny og ukendt verden, hvor det naturlige ville være

at vende sig mod sine forældre, skal barnet i stedet finde sig til rette blandt nye børn og voksne.

Under indkøringen står forældrene i en situation, hvor de skal overvinde et helt grundlæggende omsorgsinstinkt: ønsket om at være tæt på barnet for at beskytte det og passe på det (Bowlby, 1969). For forældre kan det føles naturstridigt at aflevere deres barn til fremmede voksne. For at forældrene

skal kunne overskride deres omsorgsinstinkt skal de have tillid til, at deres barn er i gode hænder i dagtilbuddet. Forudsætningen for at dette kan ske er, at personalet er tillidsvækkende. Det vil sige, at personalet skal vise, at de kan skabe et miljø, hvor barnet trives: at de ser barnet, at de kan lide barnet og at de passer godt på barnet. På samme måde skal barnet skal gradvist opbygge tillid til, at de nye voksne er omsorgsfulde og trygge at være hos.

Personalet møder mange forskellige forældre, med helt forskellige forventninger og bekymringer i forhold til deres barns nye liv i dagtilbuddet. Det er en kontinuerlig opgave at fastholde mentalisering i forhold til hvert enkelt barn og forældres følelser og behov. Samtidig må personalet være opmærksom på at der er brug for høj grad af gennemsigtige med hvad der er baggrunden for deres måde at handle på. Således at de støtter forældre og barn i at forstå den nye sammenhæng de skal indgå i. Det er i indkøringen brug for at al pædagogernes viden om tilknytningspsykologi, tillid og afsked bliver gjort konkret i arbejdet med at støtte det individuelle barn og dets forældre. Her følger en inspirationsliste til at tale om alle de ting en god indkøring indeholder.

Tiden inden opstart: førstehåndsindtrykket foregår online

Allerede den dag forældrene får tildelt en plads i dagtilbuddet, starter deres forestillinger om, hvad det er for et sted deres barn skal hen. Er det mon et trygt sted for mit barn at være? Hvordan mon de voksne er, og hvordan mon de arbejder med børnene?

Mange forældre vil med det samme google det dagtilbud, de har fået tildelt. Det er her, at deres førstehåndsindtryk af jer som dagtilbud dannes. I hverdagen kan man som professionel glemme, hvordan dagtilbuddet præsenterer sig online fordi fokus er på samværet med børn og forældre. Et eksempel er en institution som er meget

opmærksom på det faglige i hverdagen, men dagtilbuddets hjemmeside indeholder mest information om coronavirus, lang tid efter Corona-epidemien er ophørt.

Besøg i institutionen

Den tid der investeres i et besøg og formøde i institutionen, er godt givet ud, da man her kan afstemme forventninger og fortælle forældrene om dagtilbuddet, høre om dem og deres barn. Her lægges kimen til det gode forældresamarbejde. Der kan være opmærksomhed på:

Det første møde: Præsenter institutionen og pædagerne. Lad forældrene opleve stedet, hvor deres barn skal tilbringe sin dagligdag, og lære jer at kende.

Udveksle gensidig information: Det er tillidsvækkende at møde et personale, der har faglighed. Fortæl forældrene hvordan der arbejdes i dagtilbuddet. Hvad er der brug for at forældrene støtter op om? Lyt til forældrenes viden om barnet. Er der særlige livsomstændigheder, voldsomme oplevelser, behov eller sårbarheder, der skal tages højde for? Hvad kan barnet lide og hvad er det god til?

Kommunikation: Mange forældre ved ikke, hvornår og hvordan de må kontakte personalet, hvis der opstår problemer eller spørgsmål. Informér om, hvordan og hvornår forældre kan kontakte jer.

Gennemgå indkøringsplanen: Måske er det første gang forældrene skal indkøre et barn i dagtilbud, og ofte ved de ikke, hvad der bliver forventet af dem. Omvendt ved de professionelle rigtig meget om indkøring og har stor erfaring med dette. Del ud af jeres store viden om indkøringsforløb. Fortæl forældrene hvordan en typisk indkøring ser ud i dagtilbuddet. Hvordan kan forældrene gøre det nemmere for barnet? Lyt til forældrenes tanker om indkøring, og juster planen så den passer til den enkelte familie.

Del faglighed om afsked Del ud af de bedste

tricks til en god indkøring, mange forældre har ikke selv erfaring med dette og afsked med ens lille barn kan aktivere mange følelser og her er brug for støtte til hvad man gør som forældre. Her er der brug for at al pædagogernes viden om tilknytningspsykologi og afsked bliver gjort til konkrete råd som kan støtte den individuelle forældre. For eksempel kan man fortælle en forælder der er meget bekymret om betydningen af at forældre signalerer til barnet, at her er rigtig dejligt at være i dagtilbuddet. Der kan også være brug for, at forældrene ved, at det er almindeligt at barnet reagerer med kaldegråd ved afsked, men at de professionelle er vant til at trøste. Der kan også være brug for konkrete snakke om at et farvel kan være for hurtigt – men også for langtrukket.

De første dage af indkøringen

De første dage af indkøringen er vigtige, og bør have høj prioritet hos personalet. Målet er at komme godt fra start og skabe en tryk og forudsigelig overgang for barnet og dets forældre. Den gode indkøring ses igennem barnets og forældrenes perspektiv. Følgende spørgsmål skal ses som idéer til dette:

Føler barnet sig velkommen og set?: oplever barnet en imødekomende atmosfære, når det træder ind i dagtilbuddet. Oplevelsen af at vi her i dagtilbuddet har glædet os til, at netop du skal starte her hos os. Fx kan der være en lille blomst eller et velkomstskilt på barnets nye plads.

Hvem passer på mit barn? Det kan være rart for forældrene at vide, hvem der møder dem ved ankomst, og at det er den samme person der tager imod de næste mange dage, indtil barnet er trygt. Barnet har brug for tid og støtte til at knytte bånd til de voksne. Ideelt set skal barnet kun introduceres til de primære voksne i dagtilbuddet i starten, så kan det lære de voksne fra andre stuer at kende senere hen.

Hvordan forløber dagen? Det nye barn skal vænne sig til at være i en helt ny kontekst, og det kan være overvældende. En forudsigelig struktur, rytme og gentagelser giver de fleste børn en oplevelse af tryghed. Tag f.eks. imod barnet på samme måde, sig farvel til forældrene på samme måde, lav de samme aktiviteter til at starte med osv.

Hvor finder barnet ro? Bliv hos barnet efter, at det har sagt farvel til sine forældre. Læg mærke til barnets signaler. Når barnet nervesystem er faldet til ro har det måske mod på at udforske de nye omgivelser. Hvis det har mod på at lege selv er det godt, men det har brug for at vide, hvor den voksne der står for indkøringen, er henne så det kan søge tryghed, når det får brug for det.

Afhentning: hvordan er dagen gået? Vær ærlig over for forældrene, som har brug for jeres viden om, hvordan barnet har det under indkøringen, efter de er gået.

Når indkøringen trækker ud. Et indkøringsforløb kan for nogle børn gå let som en leg, men det kan for andre børn (og forældre) være rigtig svært og følelsesmæssigt udfordrende. Hvis barnet signalerer, at indkøringen er for overvældende, hvis det fx græder utrøsteligt længe efter eller ”lukker ned” og bliver ukontaktbart, bør man tage det seriøst. Forældrene skal orienteres. Den plan, der var lagt indledningsvis, skal måske justeres. Vær samtidig bannerfører for håbet. Del jeres viden om, at det er helt normalt at indkøring tager lidt længere tid for nogle børn end andre, og at i barnet sagtens kan komme til at trives i dagtilbuddet på sigt.

Litteratur

- Hagelquist, J.Ø., C.J. Hamre & S.L. Jonsen (2024). Mentalisering i dagtilbud, Akademisk Forlag.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and loss, vol. 1 & vol. 2. Hogarth Press.